

Verkenning Voorne-Putten mei 2019

1. Aanleiding

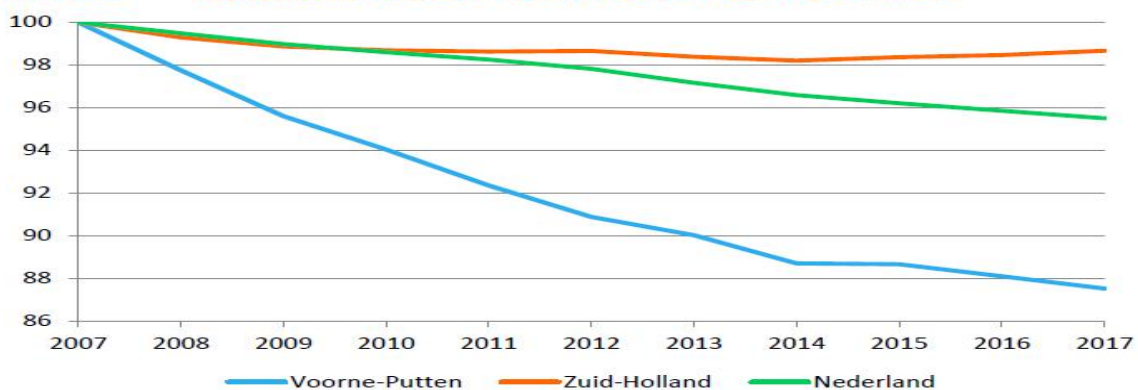
Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten willen het regionaal beleid intensiveren in samenspraak met de daarin liggende gemeenten, de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

De provincie heeft daarom het initiatief genomen om middels een interne deskstudie en een ambtelijke verkenning in beeld te brengen wat de belangrijkste opgaven en kritische succesfactoren zijn voor Voorne-Putten waaraan het eiland zou moeten werken om zich optimaal voor te bereiden op de toekomst. Na een schets van de probleemanalyse (par. 2) volgt het resultaat van deze verkenning (par. 3). Met inachtneming van het resultaat volgt aansluitend een voorzet met bouwstenen voor een samenwerkingsagenda van de gemeenten op Voorne-Putten en de provincie Zuid-Holland (par. 4). Op verzoek van de gemeenten op Voorne-Putten willen Gedeputeerde Staten in overleg met de gemeenten de opgaven voor het eiland formuleren. De inzet hierbij is gericht op een meer intensieve samenwerking rond urgente thema's en opgaven om kansen voor Voorne-Putten beter te benutten.

2. Probleemanalyse Voorne-Putten

In de periode 2013-2015 is vanwege de toen geldende status van Voorne-Putten als anticipeerregio in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provincie Zuid-Holland samen met de gemeenten een uitgebreide analyse opgesteld. Deze analyse is gericht op de gevolgen van de bevolkingstransitie voor beleidsterreinen als wonen, ruimte, onderwijs, zorg en werk. In 2018 vroeg de provincie Zuid-Holland aan Tympaan een maatschappelijk gebiedsprofiel op te stellen van de regio Voorne-Putten. Uit zowel de analyse als het gebiedsprofiel blijkt dat op grote delen van Voorne-Putten sprake is van een sterke ontgroening en vergrijzing. Daarin is Voorne-Putten overigens niet uniek. In tegenstelling tot de groei van de totale bevolking, daalt het aantal jongeren van 0-17 jaar in de regio: in 2007 zijn er ongeveer 33.300 jongeren van 0-17 jaar en tien jaar later is het aantal afgenomen tot circa 29.100. Dit betreft een daling van 12,5%. De daling van jongeren op Voorne-Putten is veel sterker dan die in Nederland en Zuid-Holland (figuur 1.2). Het aandeel jongeren binnen de totale bevolking van de regio neemt af van ruim 21% in 2007 tot bijna 19% in 2017. Dat betekent een afnemende vraag naar scholen en jongerenvoorzieningen. Ook de beroepsbevolking daalt. De trek naar de steden is ook op Voorne-Putten zichtbaar. Van de jongeren tussen 20 en 29 jaar vertrekt een groot deel voor studie en werk. Op het eiland is alleen MBO aanwezig.

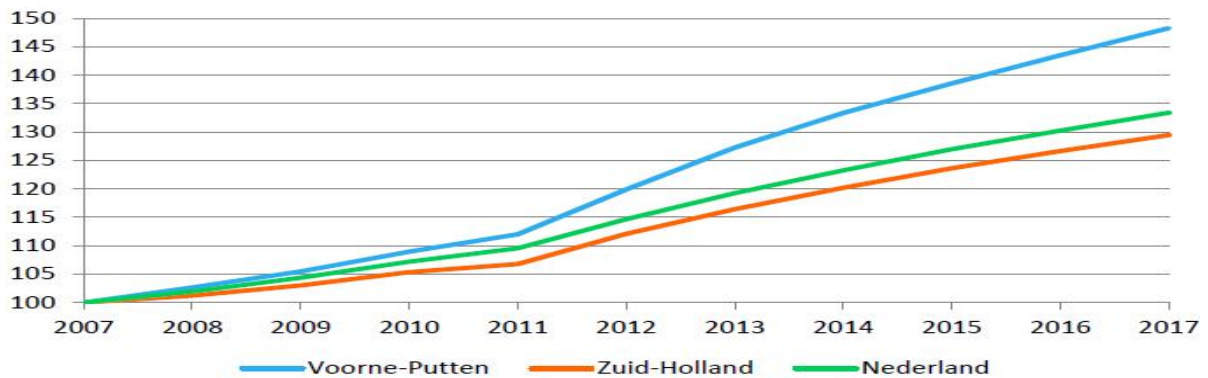
Figuur 1.2   **Ontwikkeling aantal jongeren (0-17 jaar), 2007-2017, index**

bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 telt de regio circa 20.700 65-plussers, tien jaar later is het aantal opgelopen tot 30.700; een toename van ruim 48%. Dit groeipercentage is aanzienlijk hoger dan in heel Nederland (ruim 29%) en bijna twee keer zo hoog als in Zuid-Holland (bijna 25%; figuur 1.4). Het percentage 65-plussers binnen de totale bevolking stijgt in de regio van ruim 13 in 2007 tot bijna 20 in 2017.

Figuur 1.4   **Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2007-2017, index**

bron: Databank-ZH, CBS Statline

Genoemde ontwikkelingen hebben gevolgen voor terreinen als wonen, ruimte, onderwijs, zorg- en welzijnsvoorzieningen en werk. Een krimpende beroepsbevolking zet de sociaal-economische vitaliteit van deze regio onder druk. De toekomst van de zorg is één van de grootste zorgen: er is meer zorg noodzakelijk voor ouderen, terwijl er minder mensen zijn om die zorg te verlenen. Gevolgen: problemen op de arbeidsmarkt, sociale voorzieningen die dreigen te verdwijnen en mogelijk afnemende solidariteit tussen de beroepsbevolking en de ouderen.

Op het eiland speelt deze ontwikkeling in eerste instantie in de diverse kleine kernen. Voorzieningen als basisscholen zullen hier door de genoemde trends onder druk komen te staan. De grotere kernen als Spijkenisse, Hellevoetsluis en Brielle kunnen door hun omvang en centrumfunctie in meer of mindere mate beschikken over stedelijke voorzieningen. De veranderende bevolkingsopbouw en krimpende beroepsbevolking plaatsen de kleine kernen voor een uitdaging. Steden trekken steeds meer bedrijven, voorzieningen en inwoners naar zich toe. Dat maakt de zoektocht naar werknemers extra groot. Bovendien zijn er in de afgelopen jaren extra urgente opgaven bij gekomen, zoals klimaat, energie en duurzame/circulaire economie. Aangezien kleine kernen drijven op de inzet van de lokale gemeenschap hebben deze opgaven een grote impact.

De werkgelegenheid, bedrijvigheid en de arbeidsvraag in en nabij Voorne-Putten verandert door de transitie in de haven en industrie (o.a. door automatisering en robotisering). Er is een risico dat de ontgroening en vergrijzing op Voorne-Putten in combinatie met de modernisering van het haven-industrieel complex leidt tot een neergaande spiraal en verschraling van de leefbaarheid op het eiland. Uit de genoemde analyses en een interne deskstudie is geconcludeerd dat bereikbaarheid, aansluiting onderwijs, arbeidspotentieel en werk, wonen en de versterking van natuur, recreatie en toerisme de belangrijkste kritische succesfactoren zijn. Deze opgaven worden breed gedeeld op het eiland door de gemeenten en de stakeholders. Tot dusver lukt het echter onvoldoende om gezamenlijk tot uitvoering te komen omdat er sprake is van een te lichte vrijblijvende samenwerking tussen betrokkenen. Het ontbreekt aan gezamenlijke prioriteiten, gezamenlijke uitvoeringskracht en financiële middelen. De succesfactoren hebben alleen kans van slagen als men goed samenwerkt op verschillende schaalniveaus, cross-sectoraal en triple helix. Voorwaarde is ook het maken van heldere afspraken en de uitvoering daarvan.

3. Resultaat Verkenning Voorne-Putten

Het resultaat van de verkenning geeft duidelijkheid over de problematiek op het eiland en de kritische succesfactoren die een rol spelen bij het adequaat voorbereiden op toekomstige ontwikkelingen. Wat opvalt is dat uit de interne deskstudie en de ambtelijke gesprekken met het maatschappelijk middenveld, met de nodige nuances, een vrij eenduidig beeld naar voren komt over ervaringen en visies voor de toekomst van Voorne-Putten. Hieronder volgen de kritische succesfactoren waarbij na een toelichting per opgave in een kader *cursief* is (niet limitatief) vermeld welke acties al plaatsvinden.

Versterk de samenwerking

Hoewel samenwerking geen inhoudelijke opgave is wordt het hier wel opgenomen als één van de kritische succesfactoren. Uit het onderzoek blijkt immers dat met name de stap van ambities naar het komen tot concrete uitvoering sterk verbeterd moet worden. Samenwerking is daarbij het sleutelwoord. Ook werd gesignaleerd dat er “geen gedeelde sense of urgency” bestaat voor het realiseren van de grote opgaven die eilandbreed spelen (zoals bereikbaarheid en wonen). Daarnaast werd aangegeven dat Nissewaard (met name Spijkenisse) en Voorne ook verschillen qua oriëntatie.

Wat doen we al?

De provincie werkt samen met de gemeenten op verschillende schaalniveaus:

Samenwerking met gemeenten op Voorne

De gemeenten Brielle, Westvoorne en Hellevoetsluis denken na over hun bestuurlijke toekomst. Alle drie gemeenten willen in samenspraak met hun inwoners, ondernemers en het maatschappelijk middenveld in gesprek over de inhoudelijke opgave om te komen tot een gedeelde probleemdefinitie. In lijn met het door gedeputeerde Baljeu gedane aanbod aan de drie gemeenten (brief aan colleges BenW van 21 januari 2019) vervult de provincie een ondersteunende en adviserende rol rond de samenwerking en bestuurlijke toekomst van de gemeenten op Voorne (inrichting zorgvuldig proces en vormgeving bewonersparticipatie).

Samenwerking met gemeente Nissewaard

Nissewaard heeft te maken met vraagstukken van sociaal-economische, maatschappelijke en ruimtelijke aard. Om deze opgaven het hoofd te bieden heeft de gemeente in nauwe afstemming met de provincie een visiedocument “Nissewaard naar 2040” opgesteld met een ontwikkelperspectief voor de voormalige groeikern Spijkenisse. Voor het realiseren van deze visie wordt in samenspraak met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, investeerders en de provincie een uitvoeringsagenda opgesteld. Het visiedocument wordt gebruikt als bouwsteen voor de Omgevingsvisie van Nissewaard. Ambitie van de gemeente is om in aanvulling op het ontwikkelperspectief voor het verstedelijkte gebied en in aansluiting op andere delen van Voorne-Putten ook een visie voor het landelijk gebied te ontwikkelen.

Samenwerking met gemeenten op Voorne-Putten

De provincie neemt deel aan onder andere het afstemmingsoverleg van de werkgroep Ruimtelijke Ordening op Voorne-Putten, met daarin de gemeenten Nissewaard, Brielle, Westvoorne en Hellevoetsluis. Gespreksonderwerpen zijn onder andere: de samenwerking op Voorne-Putten, de voortgang van regionale projecten en de regionale woningbouwprogrammering. De provincie was ook present bij een ambtelijke bijeenkomst op Voorne-Putten over vitale (kleine) kernen. De gemeenten willen graag in vervolg op het door de provincie uitgevoerde onderzoek naar vitale kernen en met hulp van de provincie een scan van de kleine kernen op Voorne-Putten laten maken om daarmee de vitaliteitsopgave op het eiland in kaart te brengen.

Schep duidelijk profiel Voorne-Putten

Door de grote diversiteit op het eiland is het onduidelijk wat Voorne-Putten uniek maakt. Er zijn duidelijke verschillen tussen de vier gemeenten op het eiland. Nissewaard (met name Spijkenisse) maakt onlosmakelijk deel uit van het grootstedelijk gebied terwijl dat in veel mindere mate geldt voor de drie gemeenten op Voorne.

Zoals bijvoorbeeld Goeree-Overflakkee zich profileert als Energy-Island, zo onduidelijk blijft het wat het DNA van Voorne-Putten is. "Waar staat Voorne-Putten voor?" Als geografische regio organiseert het eiland zich op dit moment alleen in een lichte samenwerking. Voorne-Putten kan daardoor ook naar buiten toe geen gezamenlijke 'vuist maken', bijvoorbeeld op ontwikkelingen die alle vier de gemeenten aangaan (bijvoorbeeld mobiliteit, energietransitie). Hierdoor blijven kansen om bij te sturen liggen, zoals lobby richting hogere overheden of het aanspreken van Europese fondsen. Waar andere gebieden in Zuid-Holland Zuid zich een gezamenlijk regioprofiel hebben aangemeten, is dit op Voorne-Putten tot op heden niet gebeurd.

Versterken economische ontwikkeling

Er worden zorgen geuit over het onvoldoende gezamenlijk optrekken om mee te kunnen in de ontwikkelingen binnen de Rotterdamse haven en binnen de toeristisch recreatieve sectoren. Er zijn zorgen over de bewonerssamenstelling (vergrijzing en ontgroening) en toekomstige beschikbaarheid van het juiste personeel (mismatch tussen vraag en aanbod). Het in 2016 opgestelde economisch profiel is te weinig concreet en behoeft uitwerking. Van belang is dat een 'coalition of the willing' aan de slag gaat met de ontwikkeling van een vitale economische regio.

Wat doen we al?

Als provincie hebben wij in algemene zin economisch beleid geformuleerd. De gebiedsgerichte uitwerking wordt aan de gemeenten over gelaten. Via de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en Innovation Quarter zetten wij als provincie financiële middelen in om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren op het vlak van de circulaire economie en biobased-economy. Via Smart, Safe Resilient Mainports (SSRM) worden op Voorne-Putten via field labs (zoals ketenontwikkeling circulaire economie) nieuwe producten en diensten ontwikkeld.

Verbeteren bereikbaarheid

Men ervaart de bereikbaarheid van Voorne-Putten als slecht, met veel files en stagnerende bruggen. Ook het gegeven dat de Tweede Maasvlakte maar één goede ontsluitingsweg heeft wordt als risico genoemd. Over de gewenste aanpak en prioritering verschillen de meningen – het belang van Nissewaard lijkt anders te liggen dan het belang van Voorne. In het kader van MIRT (Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport) is afgesproken een gebiedsuitwerking te starten met de bedoeling maatregelen en oplossingen te genereren ter verbetering van de ontsluiting van het eiland.

Wat doen we al?

In het kader van MIRT wordt gewerkt aan een gebiedsuitwerking van Voorne-Putten met de bedoeling maatregelen en oplossingen te genereren ter verbetering van de ontsluiting van het eiland. De provincie is één van de betrokken partijen (naast gemeenten, Rijk en MRDH).

Aansluiting onderwijs, arbeidspotentieel en werk

De Rotterdamse haven is een belangrijke werkgever voor het eiland. De te verwachten veranderingen (o.a. biobased economy) vragen ook om anders opgeleide werknemers en een andere dienstverlening. Tijdig met deze veranderingen meebewegen geeft extra kansen voor ontwikkelingen op het eiland. Mede door de druk op de woningmarkt is een actueel vraagstuk de verwevenheid van

verblijfstoerisme en huisvestingsmarkten. In de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit staat dat permanent wonen in recreatiewoningen niet gewenst is. Deze problematiek is urgent en vraagt om een nadere analyse.

Omslag naar duurzaamheid

Het realiseren van de duurzame ambities (Voorne-Putten 2040) vraagt om meer ondersteuning vanuit de overheid. Op dit punt is er onvoldoende kennis. Duurzame ambities zijn wel door alle gemeenten geformuleerd maar iedere gemeente stelt zijn eigen prioriteiten en het ontbreekt aan uitvoeringskracht.

Wat doen we al?

Op het vlak van de windenergie zijn afgelopen jaren tussen de provincie en de gemeenten op Voorne-Putten concrete afspraken gemaakt over de realisering van een aantal windmolens op Voorne-Putten. Inmiddels wordt door alle gemeenten in de MRDH ook gewerkt aan het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES) voor Voorne-Putten als onderdeel van de in ontwikkeling zijnde RES voor het MRDH-gebied. De gemeenten op Voorne-Putten hebben samen met de stakeholders uit het bedrijfsleven ook een routekaart Duurzaam Voorne-Putten 2040 opgesteld. Ook is door de gemeenten op Voorne-Putten een strategie voor een klimaatbestendig eiland opgesteld. De rol van de provincie bij deze ontwikkelingen en ambities is zowel kaderstellend, ondersteunend als meedenkend.

In het kader van de Groene Cirkel Duurzame Fritesketen werkt het bedrijf Farm Frites in Oudendoorn met HAS Hogeschool, Wageningen UR en de provincie aan een gezonde bodem en de reductie van broeikasgassen. Dit gebeurt door slim sluiten van grondstofstromen, het stimuleren van duurzame energie, schoon water en de versterking van de biodiversiteit. Er worden nieuwe verdienmodellen ontwikkeld die bijdragen aan vitale boerenbedrijven voor de volgende generatie. De natuur is een onmisbare partner. Zo wordt gebouwd aan een klimaat neutrale Farm Frites fabriek en een duurzame aardappelketen.

Wonen voor toekomstige generaties

Een goede afstemming van de woningmarkt op de huidige en toekomstige behoeften en het renoveren van de bestaande woningvoorraad (met name uit de voormalige groeikernen) zijn belangrijk voor een goed leefklimaat op het eiland.

Wat doen we al?

Na intensieve regionale samenwerking van de gemeenten, corporaties, Maaskoepel en de provincie is onlangs een regioakkoord nieuwe woningmarkt afspraken vastgesteld voor de regio Rotterdam. Met deze afspraken realiseren de gemeenten voldoende woningen in de totale voorraad en een meer evenwichtige spreiding van de sociale voorraad. Voorne-Putten is één van de subregio's in de Rotterdamse regio en de gemeenten op Voorne-Putten hebben concrete voorstellen gedaan voor het woningbouwprogramma tot 2030 en de ontwikkeling van de sociale voorraad in het bijzonder. GS hebben ingestemd met het woningbouwprogramma van de gemeenten in de Rotterdamse regio, met uitzondering van het programma van vier gemeenten (waaronder Westvoorne) en een tweetal planlocaties (Boomgaard tweede fase in Hellevoetsluis en de locatie Smallenweg, Zwartewaal, gemeente Brielle).

Versterk natuur, recreatie en toerisme

Natuurontwikkeling en recreatie zijn van belang om een goede leefomgeving te waarborgen en de economische kansen te benutten. Toerisme is een belangrijke economische bedrijfstak die sterk in

ontwikkeling is. Het eiland heeft veel potentie maar het voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid is nog niet optimaal. Ook de bekendheid van het aanbod kan beter. In de toeristische sector vindt naar verhouding veel huisvesting plaats voor expats en buitenlandse werknemers die in de haven hun werkzaamheden hebben. Deze verwevenheid van verblijfstoerisme en huisvestingsmarkten vraagt om nader onderzoek en een heldere visie ook in relatie met de toekomst van de recreatieve sector.

Wat doen we al?

Voor Voorne-Putten zijn er twee landschapstafels: de landschapstafel Voorne-Putten en de landschapstafel Haringvliet. Via deze tafels wordt invulling gegeven aan de provinciale inzet voor gebiedsgericht werken, waarbij de groene agenda voor het gebied in gezamenlijkheid met de partijen in de regio wordt bepaald. Voor de landschapstafel Voorne-Putten is 2,5 miljoen euro aan provinciale middelen beschikbaar (voor o.a. Belevingstuin Tuinbouw Vers van Voorne, Bezoekboerderij Landbouw, kwaliteitsimpuls Bernisse) en voor de landschapstafel Haringvliet 5 miljoen.

Daarnaast heeft de provincie via de verkenning Verblijfsrecreatie in Zuid-Holland de hoofddopgaven in Zuid Holland inzichtelijk gemaakt en is aanvullend op deze verkenning een verdiepingsslag gedaan voor twee regio's, waaronder de regio Voorne-Putten. Hieruit is naar voren gekomen dat de verwevenheid van verblijfsrecreatie en huisvestingsmarkten om nader onderzoek en een heldere visie vraagt ook in relatie met de toekomst van de recreatieve sector. Deze verwevenheid van verblijfsrecreatie en huisvestingsmarkten speelt ook in andere regio's en vraagt om aanvullend beleid en nieuwe maatregelen (zie paragraaf 4).

In bijlage 1 is een begin 2018 opgestelde verbeelding van de opgave voor Voorne-Putten opgenomen.

4. Op weg naar een samenwerkingsagenda

De provincie Zuid-Holland vindt het essentieel dat de vier gemeenten op Voorne-Putten de genoemde opgaven gezamenlijk krachtig aanpakken om te zorgen dat Voorne-Putten in de toekomst vitaal en aantrekkelijk blijft om te wonen, te werken en te recreëren. Deze opgaven houden niet op bij de gemeentegrenzen: de optelsom van lokale afspraken levert immers niet automatisch het optimale resultaat op voor Voorne-Putten. De provincie Zuid-Holland wil Voorne-Putten daarom graag terzijde staan om waar nodig en mogelijk relaties te leggen met regionale en bovenregionale opgaven.

Uit een brief van 14 februari jl. van de bestuurlijke Regiegroep Voorne-Putten (zie bijlage 2) spreekt de wens van de colleges van de vier gemeenten op Voorne-Putten om met de provincie de opgaven voor het eiland te formuleren. De Regiegroep wil overleg met de provincie voeren over de wijze waarop dat kan worden vormgegeven. Het resultaat van deze verkenning en de met de coördinator van de Regiegroep Voorne-Putten gevoerde gesprekken rond urgente thema's en opgaven voor Voorne-Putten bevestigen en onderstrepen het belang van een gezamenlijke aanpak.

Voorgesteld wordt de huidige beleidsinzet van de provincie te continueren en met de gemeenten op Voorne-Putten te bespreken op welke terreinen intensivering van de samenwerking gewenst is. Waar het gaat om het bepalen van gezamenlijke prioriteiten moet een relatie worden gelegd met de discussies in de portefeuillehoudersoverleggen (o.a. Ruimtelijke Ordening, Wonen en duurzaamheid).

Afgaande op de ontvangen signalen, de door de gemeenten gestelde hulpvragen en in vervolg op deze verkenning, vragen ook de volgende thema's op Voorne-Putten om een gezamenlijke aanpak:

- De verwevenheid van verblijfstoerisme en huisvestingsmarkten;
- De vitaliteit van de kleine kernen;
- De profilering van het eiland.

Gedeelde middelen (menskracht en financiële middelen) moeten worden gezocht om dat gezamenlijk te doen. Als de gemeenten bereid zijn gezamenlijk prioriteiten te stellen op deze thema's, dan kan de provincie van meerwaarde zijn met de inzet van kennis, menskracht, procesmiddelen en het netwerk. Over de uitwerking en aanpak (van deze thema's) vinden op ambtelijk niveau verkennende gesprekken plaats met de vertegenwoordigers van de gemeenten op Voorne-Putten. Per thema volgt hierna de mogelijke inzet.

Verwevenheid verblijfstoerisme en huisvestingsmarkten

Minister Ollongren van Binnenlandse Zaken antwoordde recent op vragen vanuit de Tweede Kamer over de extreem hoge huurprijzen in Hellevoetsluis: "Gemeenten op Voorne-Putten zouden arbeidsmigranten uit onder meer Oost-Europa ook gewoon permanent kunnen huisvesten in vakantieparken die geen toeristisch perspectief hebben. Dit zou een oplossing kunnen zijn voor het grote tekort aan huurwoningen in dit gebied".

De actuele maatschappelijke discussie rond dit onderwerp is voor de provincie aanleiding om de provinciale inzet op dit onderwerp te intensiveren. Ook al omdat de krappe arbeidsmarkt vanuit economisch belang aandacht vraagt. Bedrijven zijn voor hun bedrijfsvoering steeds meer afhankelijk van arbeidsmigranten. In de afweging van de arbeidsmigrant om hier te komen werken is de beschikbaarheid van huisvesting een essentieel element. Dat onderstreept het belang om te voorzien in kwalitatief goede huisvesting om de benodigde arbeidsmigranten naar onze provincie te krijgen. Voorne-Putten kent een eigen problematiek op dit gebied. De nabijheid van de haven, de aanwezigheid van een relatief uitgebreid aanbod aan verblijfsrecreatie en een krappe woningmarkt zorgt voor een complexe dynamiek. De toenemende vraag vanuit het bedrijfsleven naar arbeidsmigranten geeft druk op de toch al krappe woningmarkt. De huisvesting van degenen die hier een kortere periode werkzaam zijn, kent op dit moment diverse (wenselijke en niet wenselijke) verschijningsvormen: van migrantenhotel tot wonen op een recreatieterrein.

De provincie ontwikkelt in samenspraak met gemeenten en regio's in Zuid-Holland een programma waarbij een verbinding wordt gelegd met het traject van de verkenning verblijfsrecreatie. Ook wordt in het programma een relatie gelegd met de aanpak van het onderwerp Flexwonen in het woondossier.

In de rapportage "Verwevenheid verblijfstoerisme en huisvestingsmarkten op Voorne-Putten" wordt een paradox gesignaleerd tussen enerzijds de groei-behoefte inzake verblijfsrecreatie (ontwikkel-druk in de kustzone) en anderzijds een aantal niet-kansrijke verblijfslocaties waar recreatiemarkten verdrongen worden door niet-recreatieve markten. Advies voor het vervolgetraject luidt:

- Kwantificeren en verdiepen van deze kwalitatieve verkenning;
- Scenario's ontwikkelen: ontwikkelrichtingen ten aanzien van de verwevenheid tussen verblijfsrecreatie en de zakelijke markt;
- Bestuurlijke keuzes: standpunt over verwevenheid verblijfsrecreatie en zakelijke markt;
- Aanpak: integraal en gebiedsgericht aan de slag om ambities en doelen te bereiken.

De gemeenten op Voorne-Putten erkennen dat deze ontwikkeling de eigen grenzen overstijgt en willen gezamenlijk een verdiepingsslag laten uitvoeren naar arbeidsmigranten en flexwonen. De urgentie rond dit thema en het gedeelde belang van provincie en de gemeenten op Voorne-Putten onderstrepen het belang van een gezamenlijke aanpak.

De vitaliteit van de kleine kernen

De provincie onderzoekt hoe zij samen met betrokkenen kan bijdragen aan vitale en leefbare kleine kernen in Zuid-Holland. Kleine kernen zijn belangrijk omdat ze naast de grote steden een aanvullend type leefomgeving bieden. Er is meer rust en ruimte, maar zijn toch gelegen in de Randstad. Samen functioneren kleine kernen en steden in een uniek Zuid-Hollands netwerk. De aantrekkelijkheid van kleine kernen staat onder druk door een aantal maatschappelijke trends. Als vertrekpunt naar de vraag hoe kernen vitaal blijven, voerde de provincie drie onderzoeken uit. Zo is gekeken naar trends op het gebied van vitaliteit, de bestaande inzet van betrokken partners, naar beschikbare data over de kernen (zelfstandigheid, verbondenheid en leefbaarheid in kernen) en tot slot is ingezoomd op mogelijke ruimtelijke ingrepen voor versterking van vitaliteit in kleine kernen. Uit de onderzoeken blijkt dat de situatie van Zuid-Hollandse kleine kernen relatief gunstig is ten opzichte van landelijke gebieden buiten de Randstad, maar dat het inspanning vraagt om dit ook in de toekomst zo te houden en een neerwaartse spiraal te voorkomen.

De trends uit de probleemanalyse (zie paragraaf 2) voor Voorne Putten zullen het eerst optreden in de kleine kernen op het eiland en de sociaal-economische vitaliteit en leefbaarheid daar onder druk zetten. Verschillende gemeenten zoals bijvoorbeeld Nissewaard en Brielle zijn ambtelijk actief bezig met vitaliteit in de kleine kernen, zoals toekomstbestendige basisvoorzieningen. Op ambtelijk niveau lijkt er draagvlak voor een eilandbrede samenwerking op het gebied van kleine kernen. Vanuit de verkenning nodigt de provincie de gemeenten uit om een regionaal vervolg te geven aan de resultaten van de verkenning. Op basis van de verkenningen kunnen de eilandgemeenten de resultaten verder uitwerken tot een vitaliteitsscan van alle kleine kernen op Voorne-Putten.

De profilering van het eiland

Het belang van een betere profilering van Voorne-Putten volgt uit de constatering dat het eiland – in vergelijking met omliggende eilanden - diverse kansen mist (zie hiervoor paragraaf 3).

De gemeenten op Voorne-Putten zijn zich hiervan bewust en werken aan een marketingstrategie. Inzet is de positie van Voorne-Putten op de woningmarkt en haar economische potentie versterken en beter uitdragen. Enerzijds is er de ambitie om met behulp van promotie en marketing het veelzijdige aanbod aan woningen en woonmilieus onder de aandacht te brengen onder haar eigen inwoners en de groep mensen die zich in de regio wil vestigen. Anderzijds wil Voorne-Putten de mogelijkheden uitdragen die zij te bieden heeft voor de economische ontwikkeling, zeker tegen de achtergrond van de Next Economy. In het vastgestelde economische profiel is een drietal speerpunten benoemd:

- Een duurzame en bereikbare delta;
- Blijvend aanbod van onderwijs, arbeidspotentieel en werk;
- Woon- en recreatiegebied voor nieuwe generaties.

De boodschap die voor Recreatie en Toerisme gebruikt wordt is: 1 eiland, 2 werelden OP Voorne-Putten. Zij wordt uitgedragen door de Marketingorganisatie OP Voorne-Putten. Voor Wonen en Economie kan hierbij worden aangesloten door voor Wonen te kiezen voor “Thuis OP Voorne-Putten” respectievelijk voor Economie “Circulair OP Voorne-Putten” of “Werken OP Voorne-Putten”.

Hoewel de profilering primair een taak voor de gemeenten zelf is, kan de provincie - in lijn met de inzet voor Goeree-Overflakkee en de Hoekse Waard - de gemeenten op Voorne-Putten ondersteunen door het delen van de elders in Zuid-Holland opgedane kennis en ervaring.

Ten slotte

Naar aanleiding van het verzoek van de Regiegroep Voorne-Putten (zie bijlage 2) gaan Gedeputeerde Staten graag in overleg met de Regiegroep en/of de vier colleges van burgemeester en wethouders. Ambitie van Gedeputeerde Staten is om de samenwerking met de gemeenten op Voorne-Putten te versterken, een samenwerkingsagenda op te stellen en kansen voor Voorne-Putten beter te benutten.